

עֲבֹדָה זָרָה. שׁוֹב, מִה כְּתִיב בָּהּ, 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (שמות ד ט), בָּלוּם אַתֶּם עוֹשִׂים מִלֵּאכָה שְׂאֵתֶם צְרִיכִין שְׁבוֹת – שְׁבִיתָה. שׁוֹב, מִה כְּתִיב בָּהּ, 'לֹא תֵשֵׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא' (שם פסוק ז), וְכִי מִשָּׂא וּמִתֵּן יֵשׁ בֵּינֵיכֶם שְׂאֵתֶם נִזְקָקִים לְהִשְׁבַּע בְּשֵׁם ה'. שׁוֹב, מִה כְּתִיב בָּהּ, 'כִּפְדֵּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ' (שם פסוק יב) וְכִי אֵב וְאֵם יֵשׁ לָכֶם. שׁוֹב, מִה כְּתִיב בָּהּ, 'לֹא תִרְצֶה, לֹא תִנָּאף, לֹא תִגְנֹב' (שם פסוק יג), וְכִי קִנְיָה יֵשׁ בֵּינֵיכֶם, שְׂאֵתֶם בָּאִים עַל יְדֵה לִידֵי רִצְחָה, וְכִי יֵצֵר הָרַע יֵשׁ בֵּינֵיכֶם, שְׂאֵתֶם בָּאִים עַל יְדֵה לִידֵי נִיאוּף וּגְנִיבָה. מִיֵּד הוֹדוּ לוֹ לְהַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָאִי יוֹתֵר לַתַּת אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מְלִיתָה לָהֶם, מִפְּנֵי הַגְּלָלָה שְׂאִינוּ שִׁירָב בְּשִׁמִּים, שְׂנֵאָמֵר בְּסוּף אוֹרוֹ מְמוֹר בְּתוֹלָם (ח ט), שְׂהַמְלֵאכִים אִמּוֹר, 'ה' אֲרִנְנוּ מִה אֲדִיר שְׁמִךְ וְגו', וְאֵילוּ 'תִּנֶּה הוֹדֶךְ עַל הַשָּׁמַיִם' לֹא כְּתִיב כֵּאן, כְּפִי שְׂאִמְרוּ בְּתַחֲלִילָה.

מֵאֲחֵר שְׂהַשִּׁיב מִשָּׂה אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, מִיֵּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִהַמְּלֵאכִים שִׁקְטְרוּ עָלָיו וַעֲנֶשָׁה לוֹ אוֹהֵב, וּמָסַר לוֹ דָּבָר, שְׂנֵאָמֵר (שם סח יט) 'עֲלִית לְמִדְּרוֹם שְׂכִיתִי שְׂכִי לְקַחְתָּ מִתְּנֻת בְּאֶדְם', מִדּוּ 'בְּאֶדְם', יֵשׁ לְדִרוֹשׁ, בְּשִׁכְרָה שְׂחַרְפּוֹךְ וְקִרְאוּךְ 'אֶדְם', לְשׁוֹן שְׁפֹלוֹת, לְקַחְתָּ מִתְּנֻת. וְאֵף מִלֵּאךְ הַמּוֹת מָסַר לוֹ דָּבָר, שְׂהָרִי נֵאָמֵר בְּמַגְפָּה שְׂהַחֲלִל לֵאמֹר מַעֲשֵׂה קֶרֶחַ (במדבר יז יב) 'וַיִּתֵּן אֶת הַקֶּמֶת וַיִּכְפַּר עַל הָעָם', וְאִמְרוּ עוֹד (שם יא יג) 'וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמָּתִים וּבֵין הַחַיִּים וְגו' וַתַּעֲצֵר הַמַּגְפָּה, וְאִי לֹא דֹאמְרִי לִיה – אִם לֹא שְׂמֵלָךְ הַמּוֹת גִּילָה לוֹ סוּד זֶה, שְׂהַקְטַרְתָּ מַחֲתוֹת קְטוֹרֹת וַעֲמִידָה בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים עוֹצֵרֶת מַגְפָּה, מִי הָיָה יָדַע – וְכִי הִיָּה יוֹדַע זֹאת מַעֲצָמוֹ.

וְאִמְרוּ רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי, בְּשַׁעֲהַ שִׁירָד מִשָּׂה מִלְּפָנֵי הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא לֵאחֲרֵי קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, בָּא שְׂמֵן וְאִמְרוּ לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹרָה הִיכֵן הִיא, אִמְרוּ לוֹ, נִתְּתִיהָ לָאָרֶץ – לְעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן. הִלֵּךְ אֶצֶל אֲרִי, אִמְרוּ לָהּ, תּוֹרָה הִיכֵן הִיא, הִלָּא הַתּוֹרָה 'אֶרְבָּה מֵאֲרִץ מִדְּבָר' (איוב יא ט), וְאִי אֲפֻשֶׁר שְׂתַתְּקִים בְּאֲרִץ. אִמְרוּ לוֹ, 'אֱלֹהִים הִכֵּן דָּרְבָה וְגו' וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָה' (שם כח כג), הוּא הִיֹּדַע אִיזָה מְקוֹם בְּעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן יוֹכֵל לְהַחֲזִיק אֶת הַתּוֹרָה שְׂתַתְּקִים בּוֹ. הִלֵּךְ אֶצֶל יֵם וְשָׂאֵלוּ הִיכֵן הִיא, שְׂהָרִי הִיא 'רִחְבָּה מִנִּי יֵם' (שם יא ט) וְאִי אֲפֻשֶׁר שְׂתַתְּקִים בּוֹ. וְאִמְרוּ לוֹ, 'וְאִין עֲמִיד', כִּי אֵכֵן אִין הָעוֹלָם יוֹכֵל לְהַחֲזִיק אוֹתָהּ. הִלֵּךְ אֶצֶל תְּהוֹם, וְאִמְרוּ לוֹ גַּם הוּא 'אִין בִּי', כִּי גַם תְּהוֹם לֹא יוֹכֵל לְהַחֲזִיק, שְׂנֵאָמֵר 'תְּהוֹם אִמְרוּ לֹא בִי הִיא וְיֵם אִמְרוּ אִין עֲמִיד' (שם כח יד), וְגַם כְּשֶׁהִלֵּךְ אֶצֶל 'אֲכַדוֹן וְמוֹת אִמְרוּ, בְּאִוְנֵינוּ שְׂמַעְנוּ שְׂמַעְה' (שם כח כב), כְּלוֹמֵר לֹא קְבֻלָּה, אֲבָל שְׂמַעְנָה בְּנִיתִנָּה. הוֹדוּ וְאִמְרוּ לְפָנֵי הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חִפְשִׁיתִי בְּכָל הָאָרֶץ וְלֹא מִצְאִיתִי, כְּלוֹמֵר לֹא מִצְאִיתִי שְׂתוּכָל הַתּוֹרָה לְהַתְקַבֵּל שֵׁם, כִּי אִין הַמוֹעֵס מַחֲזִיק אֶת הַמְּרוּבָה. אִמְרוּ לוֹ, לֵךְ אֶצֶל מִשָּׂה בֶּן עֲמֶרֶם. הִלֵּךְ אֶצֶל מִשָּׂה וְאִמְרוּ לוֹ, תּוֹרָה שְׁנָתָן לֵךְ הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא הִיכֵן הִיא, הִלָּא אִי אֲפֻשֶׁר לֵךְ לְקִימָה, מִשּׁוּם שִׁילֹד אִשָּׁה אֹתָהּ. אִמְרוּ לוֹ, וְכִי מִה אֲנִי, שְׂאֵתָה אִמּוֹר שְׁנָתָן לִי הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה. אִמְרוּ לוֹ הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׂה, מִשָּׂה וְכִי בְּרָא אֹתָהּ, כְּלוֹמֵר, מִכּוֹב אֹתָהּ. אִמְרוּ לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חֲמוּדָה גְּנוּזָה יֵשׁ לֵךְ שְׂאֵתָה מִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהּ בְּכָל יוֹם, וְכִי אֲנִי אֲחֻזֵּק טוֹבָה לְעַצְמִי לִמּוֹר שְׂאִנִּי רָאוּי לְקַבֵּלָהּ, הִלָּא מִצְדִּי שְׂאִנִּי יִלְוֵה אִשָּׁה לֹא הִיִּיתִי רָאוּי לָכֶךְ אִם לֹא שְׂפִרְשֵׁת עָלַי מִזִּי שְׂכִינְתֶךָ. אִמְרוּ לוֹ הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא

לְמִשָּׂה, הוּאִיל וּמִיַּעֲמָה עֲצָמָךְ וְלֹא חֲחֻקָּה טוֹבָה לְעַצְמְךָ אִלָּא תְּלִית אוֹתָהּ בִּי, גַּם אֲנִי תוֹלֵה בְּךָ שְׂתַקְרָא הַתּוֹרָה עַל שְׁמִךְ, שְׂנֵאָמֵר (מלאכי ג כב) 'זָכְרוּ תּוֹרַת מִשָּׂה עֲבָדֵי וְגו'.

וְאִמְרוּ רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי, בְּשַׁעֲהַ שְׂעֵלָה מִשָּׂה לְמִדְּרוֹם מִצְאֵי לְהַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂתִּתֵּה קוֹשֶׁר כְּתָרִים – תְּגִים לְאוֹתוֹת, אִמְרוּ לוֹ הַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׂה, אִין שְׁלוֹם בְּעִירְךָ, כְּלוֹמֵר, הָאֵם אִין נְהוּג בְּמִקּוֹמְךָ לַתַּת שְׁלוֹם, מְדוּעַ לֹא נָתַת לִי שְׁלוֹם. אִמְרוּ לְפָנָיו, בָּלוּם וְ-וְכִי יֵשׁ עֲבָד שְׁנוֹתָן שְׁלוֹם לְרַבּוֹ. אִמְרוּ לוֹ, הִיָּה לֵךְ לְעוֹרְנִי – לִמּוֹר לִי 'תִּצְלַח מִלֵּאכְתָּךְ'. מִיֵּד לְמֹד מִשָּׂה לְעִשׂוֹת כֵּן, וּבְעִלְיִתוֹ פַּעַם אוֹתָהּ אִמְרוּ לוֹ 'עֲתִתָּה יִגְדֵּל נָא בְּחָ ה' בְּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ לֵאמֹר' (במדבר יד יז).

הַגְּמָרָא מְבִיאָהּ מֵאִמְרוּ נֹסֵף מְרַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי, בְּעִנֵּין הַטְעוֹת שְׂגִרְמָה לְחֻטָּא הַעֲגָל: (אִמְרוּ) רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לׁוֹי, מֵאִי דְכְּתִיב (שמות לב א) 'וַיִּרְא הָעָם כִּי בָשַׂשׁ מִשָּׂה לְרַדֵּת מִן הָהָר, כְּלוֹמֵר, לְמַה נִּאֲמַר 'בָּשַׂשׁ', וְלֹא לְשׁוֹן 'אִיחֹר' כְּבָכֵל מְקוֹם בְּתוֹרָה, אֵל תִּקְרֵי [תִּקְרָא] 'בָּשַׂשׁ', אֵלָּא כְּשִׁתִּי תִּיבּוֹת, בְּאִי שִׂשׁ, שְׂבַשְׂעָה שְׂעֵלָה מִשָּׂה לְהַר סִינִי כִּדִּי לְעֵלּוֹת לְמִדְּרוֹם אִמְרוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, לְסוּף אֲרַבְעִים יוֹם תִּתְחַלֵּת שִׂשׁ וְ-הַשַּׁעֲהַ הַשִּׁישִׁית אֲנִי בָּא. וְלִסּוּף אֲרַבְעִים יוֹם הִיִּינוּ אֲרַבְעִים יָמִים שְׁלֵמִים, עִם הַלִּילּוֹת, אֲבָל אוֹתוֹ יוֹם שְׂעֵלָה בּוֹ אִינוּ נִמְנָה בְּכֻלָּם, כִּיֵּן שְׂכַבְרָה עֲבַר הַלִּילָה שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם, וְהֵם טַעוּ וְסִבְרוּ שְׂכוּנוֹתָהּ לִיתָה לְאֲרַבְעִים עִם יוֹם עֲלִיתוֹ, וְלָכֵן לְסוּף אֲרַבְעִים יוֹם לִפִּי מְנִינִם, הִלָּא שְׂחַלְפֵי שֵׁשׁ שְׁעוֹת, בָּא שְׂמֵן וַעֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְהָרָא דְמוֹת חוֹשֶׁר וְאִפְלָה, דְּמוֹת עֵנָן וְעֶרְפֵּל וְעֶרְבּוּבָא. כִּדִּי שְׂאִמְרוּ שְׂמִשָּׁה וְדִאִי מַת וְלָכֵן בָּאָה עִירְבּוּבָא לְעוֹלָם, שְׂהָרִי כְּבַר בָּאוּ וְכֻלּוּ שֵׁשׁ שְׁעוֹת וְעִדִּין לֹא בָּא, אִמְרוּ לָהֶן, מִשָּׂה רַבְּכֶם הִיכֵן הוּא. אִמְרוּ לוֹ, עֲלָה לְמִדְּרוֹם. אִמְרוּ לָהֶן, כְּבַר 'בָּאוּ שִׂשׁ', וְעֲבַר הַזֶּמֶן שְׂקִבַּע לָכֶם. וְלֹא הַשְׁנִיחוּ עָלָיו. אִמְרוּ לָהֶם, מַת מִשָּׂה. וְלֹא הַשְׁנִיחוּ עָלָיו. הִרְאָה לָהֶן דְּמוֹת מְסֻתוֹ שֶׁל מִשָּׂה, שְׂנוֹשָׂאִים אוֹתוֹ בְּאִוִּיר רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְהֵאֱמִינוּ, וְמוֹה בָּאוּ לְחֻטָּא הַעֲגָל. וְהִיִּינוּ דְקָאֲמְרִי לִיה – וְהוּא מַה שְׂאִמְרוּ לְאִתְרֵן אֹז, כְּמֵרָאִים בְּאִצְבַּע, 'כִּי זֶה מִשָּׂה הָאִישׁ וְגו' לֹא יָדַעְנוּ מִה הִיָּה לוֹ' (שם).

הַגְּמָרָא דְנָה בְּמִשְׁמַעוֹת הַשֵּׁם 'סִינִי': אִמְרוּ לִיה הִהוּא מְרַבֵּן – אֶחָד הַחֲכָמִים לָרֵב בְּהִנָּא, מִי שְׂמִיעֵי לֵךְ – הָאֵם יוֹדַע לֵךְ מֵאִי שְׂמַעְנוֹת הַשֵּׁם הַר 'סִינִי'. אִמְרוּ לִיה רַב כְּהֵנָּא, הַר שְׂנַעֲשׁוּ בּוֹ נְסִים לְיִשְׂרָאֵל. דְּחָה הִהוּא מְרַבֵּן, אִם כֵּן, הַר 'נִיבָא' מִיבַעֲרֵי לִיה – הִיָּה לוֹ לִמּוֹר. אֵלָּא אִמְרוּ רַב כְּהֵנָּא, הַר שְׂנַעֲשָׂה סִימָן טוֹב לְיִשְׂרָאֵל. שׁוֹב דְּחָה לוֹ, אִם כֵּן, הַר 'סִימָנָא' מִיבַעֲרֵי לִיה. אִמְרוּ לִיה הִהוּא מְרַבֵּן, מֵאִי טַעֲמָא לֹא שְׂכִיחַת קָמִיָּה – מְדוּעַ אִינֵךְ מִצִּי לְפָנֵי דְרַב פִּשְׁא וְרַב הוֹנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻעַ, דְּמַעֲיִנִי בְּאַנְדְּתָא – שְׂהֵם מַעֲיִינִים אֵף בְּדַבְרֵי אֲגוּדָה, וְזִמְזִם הִיִּיתִי יוֹכֵל לְשַׁמְעוֹ דְרַב חֲסִדָּא וְרַבָּה בְּרִיה דְרַב הוֹנָא דְאִמְרוּ תְּרִוּוּיָהוּ – אִמְרוּ שְׂנִידֵם, מֵאִי הַר 'סִינִי', הַר שְׂנִידֵה שְׂנֵאָה לְעִבּוּיָם – לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם עָלָיו, כְּלוֹמֵר שְׂנִשְׁנָאוּ וְנִדְחוּ מִלְּפָנֵי ה' עַל שְׂלֹא רַצּוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

הַגְּמָרָא מְבִיאָהּ מֵאִמְרוּ אִמּוֹרָא שְׂאִמְרוּ כְּדַבְרֵיהֶם: וְהִיִּינוּ – וְהוּא מַה דְאִמְרוּ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חִנְיָנָא, חֲמִשָּׁה שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ לְמִדְּבַר סִינִי, הוּא נִקְרָא 'מְדַבֵּר צִי' (במדבר כ א) עַל שְׂנַעֲשָׂמוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו [בִּו] בְּמַעֲוֹת הַתּוֹרָה, 'מְדַבֵּר קִדְשׁ' (תהילים כט ח) עַל שְׂנַתְּקִדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָיו, 'מְדַבֵּר קְדֻמוֹת' (דברים כב) שְׂנַתְּנָה קְדוּמָה עָלָיו, 'מְדַבֵּר פִּאֲרִי' (במדבר יז) עַל

שבת דף פט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (לים שני) קכט

שבוּלם עָלֵי, הָא קְרִיבִית נִפְשִׁי קָמָךְ – הרי הקרבתי את נפשי לפניך,
בעקידתי. פָּתַחוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ כִּנְגֵד יִצְחָק, (כִּי) אֲתָה אֲבִינִי. אָמַר
לָהֶם יִצְחָק, עַד שְׂאֲתֶם מִקְלָסִין לִי ואומרים כך כנגדי, קָלָסוּ
לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַחֲנִי לָהּ – וגמרא להם יִצְחָק את הַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעֵינֵיהֶו – בעיניהם, לומר להם שיראו כנגדו שהוא
אביהם. מִיָּד נִשְׁאֵר עֵינֵיהֶם לְמָרוֹם וְאֹמְרִים, 'אֲתָה ה' אֲבִינוּ גָּאֻלָּנוּ
מֵעוֹלָם שְׁמַךְ'.
הגמרא מביאה מאמר נוסף בענין הנהגת רחמי אב לבניו שמנהיג בה
ה' את ישראל: אָמַר רַבִּי חִיָּא בַר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, רָאוּי הָיָה
יַעֲקֹב אֲבִינוּ לִיָּדֵד לְמַצְרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת שָׁל בְּרוּךְ, כְּדוּרְךָ הַגּוֹלִים,
שְׁהָרִי בְּגוֹזֶרֶת גְּלוּת יָדִיד לָשֵׁם, אֲלָא שְׂבִיבוּנָה נִרְמָה לֹא שְׁתַּהֲיָה סִיבָה
יָרִידָתוֹ נֹחַח וְנַעֲמִימָה, שֶׁנִּמְשָׁךְ הוּא וְכָל זֶרַעוֹ אֲתוֹ לְמַצְרִים מֵרַצְוֹ
בְּשִׁבִיל לְהִיּוֹת קְרוֹב לְיוֹסֵף, דְּבִתְרִיב (ד'השע"א ד') בְּחֻבְלֵי אֲדָם אֲמַשְׁכֵּם
בְּעֻבְדוֹת אֲחֵבָה, וְאֵהִיָּה לָהֶם כְּמִרְמִי עַל עַל לְחִיָּהֶם, וְאֵט אֲלֵיו
אוֹכִיל, וְהִיָּינוּ שֶׁבְּשִׁבִיל חֵיבָת הָאָדָם (יעקב) מִשְׁכַּתִּים לְמַצְרִים
בְּרַחֲמִים, בְּחֻבְלִים רַכִּים וְלֹא בְּשִׁלְשָׁלוֹת, וְאֵף בְּכָל צָרוֹת הַשַּׁעֲבֹד
בְּמַצְרִים נִהְיָת אִיתָם כְּאֵדָם הַמְּסִיעִי לְבַהֲמָתוֹ לְהָרִים אֶת הָעוֹל מֵעַל
צוֹאֵרָה עַל יְדֵי לֹחָוֹת עֵץ וּמִקְלוֹת, לְהַקֵּל מַעֲלֵיהֶם, וְהִטִּיתִי (נִתְּנִין)
לָהֶם כַּח לְהַכִּיל אֶת יִסּוּרֵי עֲבוֹדַת הַפֶּרֶךְ.

משנה

המשנה חוזרת לעסוק בשיעורי הוצאה לרשות הרבים לענין חיוב
חטאת: הַמוֹצִיא לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים עֲצִים שֶׁסֶתֶם לְהַסְקָה, שִׁיעוּרֵם בְּדִי
לְבִשָּׁל בְּגַחְלֵיהֶם כְּנִירוּגַת מִבִּיצָה קָלָה לְבִישׁוֹל, וְהַכּוֹנֵה לְבִיצַת
תְּרַנּוּלָה שֶׁמִּתְבַּשֶּׁל מִהָר. הַמוֹצִיא תְּבִלִין – מִיָּנִי בְּשָׂמִים וְצֻמְחִים
שְׂרִיחִים טוֹב וּמִתְבַּלִּים בָּהֶם אֶת הַתְּבִשָּׁל, שִׁיעוּרֵם בְּדִי לְתַבֵּל בָּהֶם
בִּיצָה קָלָה, וּמִצְטָרְפִין לְשִׁיעוּרָהּ זֶה כָּל מִיָּנִי תְּבִלִין זֶה עִם זֶה. הַמוֹצִיא
קְלִיפֵי אֲגוּזִין וְקְלִיפֵי רְמֹנִים וְכֵן אִיסְמִים וּפּוֹאֵה שֶׁמִּכְבִּים מִדָּם מִיָּנִי
צִבְע, שִׁיעוּרֵם בְּדִי לְצִבְעֵי בִּתְּנִין בְּגָדִים קָמָן הַנֶּתֶן בְּפִי סִבְכָה – אֵרִיג
קֶטֶן הַנֶּתֶן בְּרֹאשׁ הַכּוֹבֵעַ הַעֲשׂוּי רֶשֶׁת שֶׁהָאֵשָׁה מְכַסֶּה בּוֹ אֶת רֹאשָׁהּ.
הַמוֹצִיא מִי רְגֵלִים, נֶתֶר – מִיָּן אֲדָמָה וּבֹרִית – מִיָּן צִמָּח הַמְּשֻׁמָּשׁ
לְנִקְיוֹן, קְמוּלִיָּא וְאֲשֶׁלֶג – מִיָּנִי עֲשִׁבִים הַמְּשֻׁמָּשִׁים לְנִקְיוֹן וּכְבִּיסָה,
שִׁיעוּרֵם בְּדִי לְכַבֵּם בְּגָדִים קָמָן הַנֶּתֶן בְּפִי סִבְכָה. רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר,
שִׁיעוּרֵם בְּדִי לְהַעֲבִיר אֶת הַתֶּבֶס שֶׁל דָּם נִדָּה שֶׁנִּמְצָא עַל בְּגָד
וּלְטַהֲרוֹ.

גמרא

הגמרא דנה בשיעור הוצאת עצים לרשות הרבים לענין חיוב חטאת.
שנינו במשנה: הַמוֹצִיא עֲצִים, שִׁיעוּרֵם כְּדִי לְבִשָּׁל בִּיצָה קָלָה. מִקְשָׁה
הַגְּמָרָה: הֲלֹא תִנְיָא חֲרָא וְיִמְנָא – דִּין זֶה כְּבֵר נִשְׁנָה לְעִיל בְּמִשְׁנָה
(פ'): הַמוֹצִיא קֶנָּה (קנה סוף), שִׁיעוּרוֹ בְּדִי לְעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ קוֹלָמוֹס, וְאֵם
הָיָה עָב אוֹ מְרוֹסָם (סוף) שִׁיעוּרוֹ בְּדִי לְבִשָּׁל בִּיצָה קָלָה
שֶׁבְּבִיצִים, כְּשֶׁהָיָה מְרוֹפָה (בחושה ומעורבת) וְנִתְּנָה בְּאִילָפִים –
בִּמְחֻבָּה.
מִתְרַצָּת הַגְּמָרָה: מָהוּ דְּתִימָא – שְׂמָא הֵיית אֹמֵר, הָתֵם הוּא – דְּוֹקָא
שֶׁם בְּקִנָּה דְּלֹא חָזִי לְמִדִּי – שְׂאִינוּ רָאוּי לְשִׁימוֹשׁ אַחֵר מִלְּבַד הַסְקָה,
לִכְן שִׁיעוּרוֹ כְּדִי לְבִשָּׁל בִּיצָה קָלָה, אֲכָל עֲצִים דְּחָזִי לְכַבָּא דְּאִקְלִיָּא
– שְׂרָאוּיִם לְעֲשׂוֹת מִדָּם שֶׁן לְמַפְתָּח, יָדִידָה שִׁיעוּרֵם אֲפִילוּ כָּל שְׁהוּא,
קָא מְשַׁמְעֵי לָן – מִשְׁמִיעֵנוּ הַמְּשֻׁמָּה שֶׁגַם עֲצִים שִׁיעוּרֵם כְּדִי לְבִשָּׁל
בִּיצָה קָלָה.
הַגְּמָרָה דְּנָה בְּשִׁיעוּר הַצָּאָת תְּבִלִין. שֶׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה: הַמוֹצִיא תְּבִלִין
שִׁיעוּרוֹ בְּדִי לְתַבֵּל בִּיצָה קָלָה, וְכָל מִיָּנִי תְּבִלִין מִצְטָרְפִים זֶה עִם זֶה
לְשִׁיעוּר. מִקְשָׁה הַגְּמָרָה: וְרִמְיָנָהוּ – וְאִקְשָׁה סְתִירָה מִמָּה שֶׁשֶׁנִּינוּ
בְּמִסְכַּת עֶרְלָה (פ"ב מ"א), מִיָּנִי תְּבִלִין שֶׁל אִיסוּר, שֶׁלָּהֶם שְׁנֵים וְשִׁלְשָׁה
שְׁמוֹת וְהֵם מִמִּין אֶחָד, כְּגוֹן פֶּלֶפֶל לֶבָן, פֶּלֶפֶל שְׁחוֹר וּפֶלֶפֶל אֲרוֹךְ, אוֹ
אִפִּילוּ אֵם הַתְּבִלִּינִים הֵם מְשִׁלְשָׁה מִיָּנִין (וְשֵׁם אֶחָד) וְלָהֶם שִׁלְשָׁה
שְׁמוֹת, וְהִתְבַּלּוּ בְּכֹלָם אֶת הַקְּדוּשָׁה וְאֵין דִּי בִּאֲחַד מֵהֶם כְּדִי לְתַבֵּל,
אִסּוּרִי וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, כְּלוּמָר כִּי תְּבִלְיָה הָאִיסוּר הַמְּצַטְרֵפִים
לְתִּיבּוּל אוֹסֵרִים אֶת הַתְּבִשָּׁל בְּאִכְלִיָּה. וְאָמַר תּוֹקְנָה,

שִׁפְרוּ וְרָבוּ עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל לְאַחֵר מִתֵּן תּוֹרָה, 'מְדַבֵּר סִינִי' (שְׁמוֹת י"ט ב)
שִׁיָּרָה שְׁנָאָה לְעִבּוֹם – לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם עָלֶיהָ, וְמָה הוּא עֵיקַר שְׁמוֹ,
'הוֹרֵב' שְׁמוֹ.
הַגְּמָרָה מְבִיאָה דְּעָה אַחֶרֶת: וּפְלִיגָא – וְדַעַתָּה שֶׁל רַב חֲסָדָא וְרַבָּה
בְּרִיהַ דְּרַב הֵנָּה חֲלוּקָה עַל דְּרָבִי אֲחֵבָה, דְּאָמַר רַבִּי אֲחֵבָה, 'הָרִי סִינִי'
הוּא עֵיקַר שְׁמוֹ, וְלָמָּה נִקְרָא 'הָרִי הוֹרֵב' (שם ל"ג ח), עַל שִׁיָּרָה הוֹרֵבָה
– חוֹרֵב לְעִבּוֹם עָלֶיהָ.
שֶׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה: מִנֵּן שְׁקוּשְׁרִין לְשׁוֹן שָׁל וְהוֹרִית וְכו', בְּרֹאשׁ שְׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח, שְׁנֵאמַר (שְׁעִירָא י"ח) 'אֵם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם בְּשָׁנִים בְּשִׁלְג יִלְבִּינוּ'.
הַגְּמָרָה מְבִיאָה דְּרִשּׁוֹת שְׁנֵאמְרוּ עַל פֶּסוּק זֶה. שְׂוֹאֵלָת הַגְּמָרָה: לָמָּה
נֵאמַר 'בְּשָׁנִים' בְּלִשׁוֹן רַבִּים, הֲלֹא 'בְּשָׁנִי' מִבְּעֵי לִיָּה – הִיָּה לוֹ לֹמַר,
כְּפִי שְׁנֵאמַר 'בְּשִׁלְג' בְּלִשׁוֹן יָחִיד. אֲלָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לָהֶם
הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, גַּם אֵם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם רַבִּים בְּשָׁנִים חֲלָלוּ
שְׁפָדוֹרוֹת וּבָאוֹת מִשְׁשֶׁת יָמִי בְּרֹאשִׁית וְעַד עֶבְשִׁי, אֵף עַל פִּי כֵן
'בְּשִׁלְג יִלְבִּינוּ'.
דְּרִשָׁה נֹסֶפֶת: דְּרַשׁ רַבָּא, מָאִי דְּבִתְרִיב – מָה פִּירוּשׁ מָה שֶׁכְּתוּב
בְּתַחֲלִיל פֶּסוּק זֶה, 'לָבוֹ נָא וְנִבְחָה יָאמַר ה' אֵם יִהְיֶה וְגו', לָמָּה נֵאמַר
'לָבוֹ נָא', וְהָרִי 'בּוֹאוֹ נָא' מִבְּעֵי לִיָּה – הִיָּה לוֹ לֹמַר, שְׁהָרִי הוּא
מִזְמִינֵם לְיִכּוּחַ. וְעוֹד, לָמָּה נֵאמַר 'יָאמַר ה', וְהָרִי 'אָמַר ה' מִבְּעֵי
לִיָּה, שְׁהָרִי נְבוֹאָה זֶה כְּבֵר נֵאמְרָה בְּשֵׁם ה', אֲלָא, לְשׁוֹנוֹת אֵלּוּ נֵאמְרוּ
מִשּׁוֹם שְׁלֵעִתִּיד לָבֹא – בְּתַחֲלִית הַמִּתִּים יָאמַר לָהֶם הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, לָבוֹ נָא אֲצֵל אֲבוֹתֵיכֶם וְיִכְיָהוּ אֲתֵכֶם. וְיֵאמְרוּ לְפָנָיו
יִשְׂרָאֵל, רְבוּנוֹ שָׁל עוֹלָם, אֲצֵל מִי נִלְךָ, אֲצֵל אֲבִרְהָם שְׂאֲמָרָתָ לֹא
(בְּרֹאשִׁית ט"ו יג) 'דָּעַ תְּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה וְרַעַךְ וְגו' וְעַבְדוֹם וְעָנָה אֲתָם' וְלֹא
בְּקֶשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לְהַשְׁתַּעֲבֹד וּלְהַתְעַנּוֹת, אוֹ שְׂמָא נִלְךָ
אֲצֵל יִצְחָק, שְׁבִירָךְ אֶת עֵשָׂו (שם כ"ז ב) 'וְהָיָה בְּאִשֶּׁר תִּרְדִּי וּפְרַקְתָּ עָלָיו
מֵעַל צִאֲרָךְ', וְלֹא בְּקֶשׁ רַחֲמִים עָלֵינוּ, אוֹ אֲצֵל יַעֲקֹב, שְׂאֲמָרָתָ לֹא
(שם מ"ד ד') 'אֲנִכִּי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנִכִּי אֲעַלְךָ גַּם עֲלָה', וְלֹא בְּקֶשׁ
רַחֲמִים עָלֵינוּ, אֲצֵל מִי נִלְךָ, עֶבְשִׁי 'יָאמַר ה', כְּלוּמָר, אִמּוֹר לָנוּ
אֲתָה אֶת הַתּוֹכְחָה, וְכֵן אֲנוּ תּוֹלִים בְּטוֹחֲנוֹ. אָמַר לָהֶם הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהוֹאִיל וְהִלִּיתֶם עִצְמֵכֶם בִּי, אֵם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם בְּשָׁנִים, בְּשִׁלְג
יִלְבִּינוּ'.
הַגְּמָרָה מְבִיאָה מֵאֵמֶר נֹסֶף בְּעֵנִין גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל מִחֲטָאִיהֶם לְעִתִּיד
לָבֹא, שְׁתִּלּוּיָה בָּהּ וְלֹא בִּאֲבוֹת: אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר
רַבִּי יוֹנָתָן, מָאִי דְּבִתְרִיב (יִשְׁעִיָּה ט"ז ט) 'כִּי אֲתָה אֲבִינִי כִי אֲבִרְהָם לֹא
יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְיָנוּ אֲתָה ה' אֲבִינוּ גָּאֻלָּנוּ מֵעוֹלָם שְׁמַךְ, כֵּךְ
הוּא פִירוּשׁ הַפֶּסוּק, לְעִתִּיד לָבֹא – בְּתַחֲלִית הַמִּתִּים יָאמַר לוֹ הַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאֲבִרְהָם, בְּנִיךְ חֲטָאוֹ לִי. אָמַר לְפָנָיו, רְבוּנוֹ שָׁל עוֹלָם,
הוֹאִיל וְחֲטָאוֹ יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵךְ. אָמַר ה', אִמַּר לִיָּה – אִמּוֹר
לְיַעֲקֹב שְׁבִינוּ חֲטָאוֹ, דְּהָוָה לִיָּה – שֶׁכֵּן הוּא סָבַל עֲלֵיהֶם צִעֵר יָגִיד
בָּנִים, וְלִכְן אֲפִשֶׁר דְּבַעֵי רַחֲמֵי עָלֵיהֶו – יִתְכֵּן שְׁהוּא יִבְקֵשׁ רַחֲמִים
עֲלֵיהֶם. אָמַר לִיָּה לְיַעֲקֹב, בְּנִיךְ חֲטָאוֹ. אָמַר לְפָנָיו, רְבוּנוֹ שָׁל עוֹלָם,
יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֵךְ. אָמַר ה', לֹא סִבְכָּי מַעֲמָא וְלֹא בְּדִרְדְּקִי
עֲצָה' – לֹא בּוֹקֵנִים (אֲבִרְהָם) יִמְצָא דְּבֵר טַעַם וְלֹא בְּצַעֲרִים (יַעֲקֹב)
תִּמְצָא עֲצָה, לְפִיכֵךְ אָמַר לוֹ לְיַעֲקֹב, בְּנִיךְ חֲטָאוֹ לִי. אָמַר לְפָנָיו,
רְבוּנוֹ שָׁל עוֹלָם, מְדוּעַ קִרְאָת לָהֶם בָּנִים שְׁלִי, וְכִי בָנִי הֵם וְלֹא בְּנִיךְ,
הֲלֹא בְּשִׁעָה שְׁהִקְדִּימוּ לְפָנֶיךָ 'נַעֲשֵׂה' לְנִשְׁמָע' וְקִבְלוּ עוֹלָךְ מֵאֲחֵבָה
כְּבָנִים קִרְאָת לָהֶם 'בָּנִי כְּבִיר' (שְׁמוֹת ד' כב), וְעֶבְשִׁי אֲתָה אִמּוֹר עֲלֵיהֶם
שְׁהֵם בָּנִי, וְלֹא בְּנִיךְ. וְעוֹד יֵשׁ לִי לְלַמֵּד זְכוֹת עֲלֵיהֶם, וְלִשְׁאוּל, בְּמָה
חֲטָאוּ, שְׁהָרִי בְּמָה הָיוּ שְׁנוּתֵיו שֶׁל אָדָם, שְׁבָעִים שָׁנָה. דָּל – הוֹרֵד
מִזֶּהן אֶת עֲשָׂרִין הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל חַיִּי, דְּלֹא עֲנִשָּׁת עָלֵיהֶו –
שָׂאֵן אֲתָה מִעֲנִשׁ עֲלֵיהֶו, פִּשְׁוֹ לָהֶו חֲמִשִּׁין – נִשְׁאָר חֲמִישִׁים שָׁנָה.
דָּל – הוֹרֵד עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה דִּלְיוֹתָא – שֶׁל הַלִּילוֹת, שְׁהֵם חֲצִי מַחֲצִי
הָאָדָם, פִּשְׁוֹ לָהֶו – נִשְׁאָר עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה. דָּל תְּרִיתִי כְּרִי וּפְלִגָא –
הוֹרֵד עוֹד שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וּמַחְצָה דְּצִלְוִי וּמִיכָל וְדְּבִית הַכֶּסֶם – שְׁהָן
הַזְמָן שֶׁעֲסָקוּ בּוֹ בְּתַפִּילָה, בְּאִכְלִיָּה, וּבְבִית הַכֶּסֶם, פִּשְׁוֹ לָהֶו תְּרִיתִי
כְּרִי וּפְלִגָא – נִשְׁאָר שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וּמַחְצָה, שְׁבָהן חֲטָאוּ, הָרִי שְׂרָק
מִיעוּט שְׁנוּתֵיהֶם עֲבָרוּ בְּחֲטָא. וְהָאָדָם נִידוֹן עַל פִּי הָרֹב, וְתַכְפֵּר לָהֶם,
וְאֵם אֲתָה סוֹכֵל אֶת בּוֹלָם (כָּל הַחֲטָאִים), מוֹטָב, וְאֵם לֹא, יֵהָא
פְּלִגָא – חֲצִי מִזֶּהן עָלֵי, וּפְלִגָא עָלֶיךָ – וְחֲצִי עָלֶיךָ. וְאֵם תִּמְצָא לֹמַר